

INSPIRACIJA DUNAV

Poseti Donje Podunavlje i Istočnu Srbiju

Uvod

Dunav je druga najduža reka u Evropi i na svom toku od izvora do Crnog Mora prolazi kroz deset evropskih zemalja dužinom od 2.888 kilometara, objedinjujući različite geografske celine, prirodne atrakcije i kulturno-istorijske znamenitosti koje u pojedinim slučajevima predstavljaju tekovine ne samo evropske, već i svetske civilizacije.

Upravo iz ovih razloga region Donjeg Podunavlja i Istočne Srbije predstavlja jedan od najuzbudljivijih dunavskih regiona koji ćete imati prilike da doživite na čitavom njegovom toku. Ova brošura će vas upoznati sa turističkom ponudom osam opština regiona: Smederevo, Požarevac, Veliko Gradište, Golubac, Majdanpek, Kladovo, Negotin i Zaječar. Osim prirodnih atrakcija i kulturno-istorijskih znamenitosti, saznaćete gde vas u ovim mestima čekaju gotovo idealni uslovi za aktivni odmor.

Za strastvene ljubitelje biciklizma smo pripremili i cikloturistički vodič kroz međunarodne biciklističke rute EuroVelo 6 i 13 u ovom delu Srbije. Vodič je preporuka zvaničnog evaluatora EuroVelo ruta u Srbiji, a kako bi vaša avantura bila potpuna, pročitajte i odeljak u kojem smo predstavili rimsko nasleđe regiona uvršteno u međunarodnu kulturnu rutu "Put rimskih careva i dunavski put vina".

Svi podaci i zanimljivosti u redovima koje slede inspirisaće vas da krenete na proputovanje Donjim Podunavljem i Istočnom Srbijom, jedno od onih putovanja posle čijeg se završetka utisci dugo sležu, a uspomene traju zauvek.

Tragom istorije

Region Donjeg Podunavlja i Istočne Srbije predstavlja mesto od nesvakidašnjeg značaja kada je reč o razvoju evropske i svetske civilizacije. Istorijski i arheološki tragovi u ovom delu Srbije svedoče o životima različitih kultura, od praistorije, preko antike i srednjeg veka, pa sve do impresivnih industrijskih poduhvata, poput izgradnje hidroelektrane Đerdap I, najveće hidroelektrane na čitavom toku Dunava.

Pre ulaska u Đerdapsku klisuru, severno od Požarevca ka Dunavu, ne propustite da posetite arheološki park Viminacijum, prostor nekadašnjeg

rimskog grada i vojnog logora, koji jedinstvenom interpretacijom oživljava duh Starog Rima.

Ušuškano na obali Dunava nadomak Donjeg Milanovca nalazi se arheološko nalazište Lepenski Vir, muzej u kojem su predstavljeni ostaci najstarijeg sedelačkog naselja u Evropi, uspostavljenog pre čak 8.000 godina.

Na obroncima Đerdapske klisure, u blizini Tekije, skriveno je još jedno arheološko blago antike. Reč je o Trajanovoj tabli, isklesanoj steni na kojoj

strana 7.

strana 15.

strana 18.

strana 31.

Tvrđave na Dunavu

Na proputovanju Donjim Podunavljem i Istočnom Srbijom moći ćete da posetite nekoliko tvrđava iz različitih epoha, jedinstvenih po stepenu očuvanosti i lepoti okruženja u kojima su podignute.

Prva u nizu je Smederevska tvrđava iz XV veka, podignuta u Smederevu, nekadašnjoj srpskoj prestonici. Ova zadužbina despota Đurađa Brankovića se danas sastoji iz Malog i Velikog grada koje možete posetiti, a koji su posebno upečatljivi tokom trajanja festivala "Smederevska jesen".

Ramska tvrđava je sagrađena u XV veku po nalogu sultana Bajazita II. Nalazi se u selu Ram i reč je o

Čuda prirode

Veliki broj prirodnih atrakcija u Donjem Podunavlju i Istočnoj Srbiji su smešteni u Nacionalnom parku Đerdap, najvećem nacionalnom parku u Srbiji koji se prostire južnim obroncima Đerdapske klisure, od Golupca do Zaječara. Raznovrsni biljni i životinjski svet ovog područja možete doživeti kroz šetnju do okolnih vidikovaca sa kojih se pruža nezaboravan pogled na dunavske kazane i klisuru.

U blizini Majdanpeka se nalazi Rajkova pećina, prirodni dragulj kroz koji protiče Rajkova reka. Lokalno stanovništvo za nju vezuje veliki broj

legendi, uključujući i jednu o vojvodi Rajku, po kome je pećina dobila ime. Pejzaž pećine je prošaran jedinstvenim pećinskim nakitom, među kojima su pojedini dobili imena na osnovu oblika, poput Egipatske boginje. U Majdanpeku ćete takođe imati prilike da vidite i prerast Šuplje Stene. Ovi imponantni krečnjački svodovi stari su preko sto miliona godina i visinom od 45 m predstavljaju pravo čudo prirode.

se nalazi latinski natpis iz prvog veka nove ere, podsetnik na Trajanove pohode protiv Dačana. U selu Kostol, pet kilometara od Kladova, takođe ćete imati prilike da vidite ostatke stuba Trajanovog mosta koji je godinama nakon svoje izgradnje bio najduži most na Dunavu.

Feliks Romulijana u Gamzigradu, nedaleko od Zaječara je 2007. godine uvrštena na UNESCO listu Svetske baštine. Reč je o dvorskom kompleksu sa jedinstvenim odbrambenim sistemom koji je krajem III veka nove ere sagradio rimski imperator Galerije.

znamenitosti koja verodostojno oslikava duh srednjeg veka, posebno nakon rekonstrukcije zidina i kula, sa kojih ćete imati prilike da doživite jedan od najlepših zalazaka sunca na Dunavu.

Na ulasku u Đerdapsku klisuru nalazi se Golubačka tvrđava. Baš kao i Ramska, tvrđava u Golupcu je nedavno potpuno rekonstruisana. Prilikom obilaska na raspolaganju vam je vođena tura, a različite izložbe će vam dodatno približiti ovu velepnu znamenitost iz XIV veka za koju su vezani različiti istorijski događaji i zanimljive legende.

Ipak, prerast Šuplje stene nije najveća prerast. Na tridesetak kilometara od Negotina se nalaze prerasti Vratne, najveće u Evropi. Na mestima gde su se urušile tavanice rečnih pećina nastali su prirodni mostovi oblika lučnih kapija fantazmagoričnog izgleda. Sistem prerasti se sastoji iz tri ovakve formacije od kojih su najposećenije Velika i Mala kapija, dok je Suva prerast najizazovnije za posetioce.

strana 10.

strana 26.

strana 32.

strana 39.

Tvrđava Fetislam se nalazi na samom ulasku u Kladovo. Podignuta je u XVI veku od strane turskih vladara. Iako je još uvek pod rekonstrukcijom, prilikom posete ćete videti na koji način je otomanska vojska organizovala utvrde, tačnije kružne kule kojima su branili uporište u godinama širenja svoje imperije. Ovo je još jedna u nizu dunavskih tvrđava gde zalasci sunca izgledaju nezaboravno.

strana 23.

strana 28.

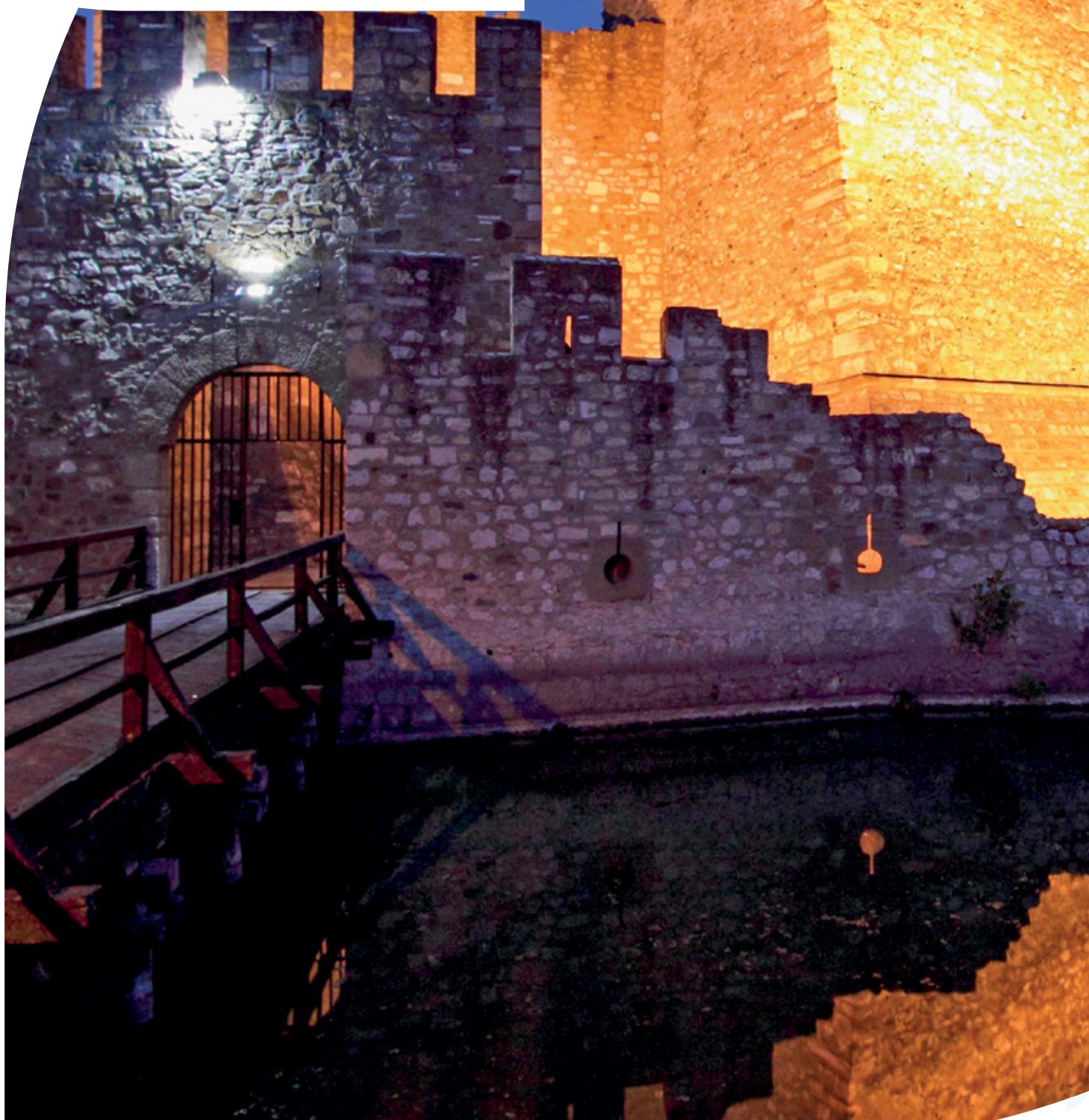
strana 36.

Smederevo

Smešteno na desnoj obali Dunava, oko 60 kilometara od Beograda, Smederevo je prva destinacija na vašem putovanju kroz Donje Podunavlje i Istočnu Srbiju, grad koji će vas sigurno očarati svojom arhitekturom, jedinstvenim vinima, kao i velikim brojem događaja.

Tradicionalno gledano, Smederevo je zbog blizine reke i kvalitetnog zemljišta, region nadaleko poznat po vinima. Prve vinograde u ovim krajevima je u III veku nove ere zasadio rimski imperator Marko Aurelije Prob i od tada počinje viševjekovna tradicija vinogradarstva.

Smederevska tvrđava

Najvažnija znamenitost grada je Smederevska tvrđava, imponantna građevina koju je u XV veku podigao despot Đurađ Branković, kao upravno, vojno, privredno, kulturno i crkveno sedište srpske Despotovine. U to vreme je Smederevska tvrđava bila jedna od najvećih tvrđava u Evropi.

Iako je pretrpela vekove turbulentne istorije, Smederevska tvrđava je i dalje postojana u svojoj kompaktnosti i predstavlja pravi vremeplov u kojem ćete osetiti kako je izgledao život u srednjovekovnoj Srbiji.

Ova atrakcija, koju godišnje poseti oko sto hiljada turista, prostire se na jedanaest hektara površine i čine je dve celine – Mali i Veliki grad.

Za samo dve godine, od 1428. do 1430. godine, podignut je Mali grad sa 6 kula – gde je bio smešten dvor despota Đurđa Brankovića, zgrada za porodicu, pratnju i stražu, kao i biblioteka i kovnica novca. Najreprezentativniji deo Malog grada bila je Velika sala za prijeme, ukrašena sa tri gotičke i jednom romaničkom biforom – prozorima isklesanim u kamenu, jedinstvenim primerom u izgradnji srednjovekovnih gradova u Srbiji.

Zahvaljujući bogatstvu Đurđevom i njegovoj veštoj diplomatiji do 1439. godine izgrađen je i Veliki grad sa 19 kula, gde su se nalazili crkva, vojni logori i stanovništvo.

Grad despota Đurđa građen je po ugledu na Carigrad. Osnovu Tvrđave čine dva nepravilna trougla, opkoljena vodom iz Jezave, Dunava i dva kanala, te se svrstavala u vodeni tip utvrđenja. Danas je tvrđava otvorena za posete svakoga dana sa mogućnošću organizovanja vođenih tura, koju bi trebalo upotpuniti obilaskom Muzeja u Smederevu, gde možete videti predmete iz XV veka pronađene na samom lokalitetu. Takođe, tvrđava predstavlja i mesto okupljanja turista i lokalnog stanovništva tokom značajnih manifestacija poput "Smederevske jeseni" jedne od najstarijih manifestacija u Srbiji, „Teatra u tvrđavi“, "Dunav film festa", "Vitezovi i legende" i mnogih drugih.

Centralno jezgro Smedereva

Nakon obilaska Smederevske tvrđave, obilazak grada upotpunite šetnjom glavnim gradskim trgom.

Baš kao i tvrđava, ovaj deo grada je trougaonog oblika i nalazi se na mestu nekadašnje velike pijace, tradicionalno predstavljajući mesto okupljanja lokalnog stanovništva.

Na trgu se nalazi čuvena fontana, kao i nekoliko ključnih atrakcija grada, među kojima su najznačajnije Saborna crkva Svetog Georgija, Spomenik palim borcima u Prvom svetskom ratu i Zgrada okružnog načelstva. Od Glavnog gradskog

trga do dunavskog keja moguće je stići laganom šetnjom ulicom Kralja Petra I, turom koja posebno tokom letnjih dana predstavlja pravo osveženje.

U samom centru grada, u blizini gimnazije, nalazi se čak trista godina star dud, koji je dobio ime po vođi prvog srpskog ustanka Karađorđu Petroviću. Ispod ovog drveta je 8. novembra 1805. godine tadašnji turski zapovednik grada Dizdar Muharem Guša predao ključeve grada Karađorđu i time simbolično proglasio Smederevo za prestonicu Srbije, po drugi put u istoriji.

Vila Zlatni breg

Vila Zlatni breg se nalazi na 4 kilometara od centra grada, u naselju Plavinac i zapravo predstavlja nekadašnji letnjikovac dinastije Obrenović. Podignuta je na imanju koje je 1829. godine knez Miloš kupio od turskog vlasnika Muhameda, a koje je na površini od trideset hektara obuhvatalo vinograd i park uz jedinstven pogled na Dunav i Panonsku niziju. Dvorski život u vili po ugledu na prestižne evropske dvorove tog doba počinje kasnije, tokom vladavine kralja Milana i kraljice Natalije, kada su organizovane zabave, okupljanja poznatih umetnika, a na ovom imanju su prvi put u Srbiji izgrađeni tereni za kriket i tenis.

Današnji izgled enterijera vile je znatno promenjen i čini ga postavka Istorijskog muzeja i Muzeja primenjene umetnosti u Beogradu.

Crkva uspenja presvete Bogorodice

Ovo zdanje koje je nastalo u prvoj polovini XV veka se nalazi na Karađorđevom brdu, tačnije na Starom groblju i prema predanju predstavlja grobnu kapelu smederevskog mitropolita Atanasija. Na severnoj strani, uz oltar crkve, nalazi se grob Dimitrija Davidovića, koji se smatra ocem srpskog novinarstva, a nedaleko je i grobna kapela smederevskog dobrotvora Dine Mančića koju je 1884. godine uredio Aleksandar Bugarski. Po projektu čuvenog srpskog arhitekta Aleksandra Deroka, tu se nalazi i spomenkosturnica žrtvama petojunske eksplozije koja se dogodila 1941. godine, kada je u tvrđavi eksplodiralo skladište municije. U jednom trenu život je izgubilo više stotina neležnih ljudi a grad devastiran.

Vinarije

Smederevo je jedan od dvanaest vinskih regiona uvrštenih u međunarodnu kulturnu rutu "Put rimskih careva i dunavski put vina". Na raspolaganju vam je veliki broj vinskih podruma čije ćete kontakte pronaći na zvaničnom sajtu Turističke organizacije Smedereva.

Staze zdravlja i Šalinački lug i jezero

Takođe, možete prošetati stazama zdravlja različitih kilometraža i intenziteta, koje je markirala lokalna planinarska organizacija. Na 10 km od grada, u selu Šalinac se prostire istoimeni lug, gde se na površini od oko 19 hektara nalazi 311 stabala lužnikovo-jasenove šume. U blizini je i Šalinačko jezero, na čijoj se plaži tokom letnjeg perioda okuplja veliki broj Smederevaca i turista.

Viminacijum

Na oko 18 km severno od Požarevca, u selu Kostolac, nalazi se arheološki park Viminacijum, jedan od najvažnijih i najatraktivnijih arheoloških parkova u Srbiji.

U istorijskom smislu, Viminacijum je bio glavni grad rimske provincije Gornje Mezije, a današnji arheološki park se nalazi na mestu vojnog logora, koji je nastao prilikom dolaska Rimljana na Dunav, najverovatnije u prvim decenijama I veka. Tokom vladavine imperatora Hadrijana, grad je dobio status municipija, dok za vreme vladavine Gordijana III u Viminacijumu počinje kovanje lokalnog novca i drugih predmeta od olova. Istraživanja su pokazala da su pre dolaska Rimljana na ovim prostorima boravili Kelti. Iako je Viminacijum prvenstveno bio vojno uporište i strateški važno mesto za odbranu Rimskog carstva, grad se takođe nalazio na raskrsnici puteva koji su carstvo povezivali sa ostatkom Balkanskog poluostrva. Upravo se ovim putevima tokom čitave antike odvijao vrlo živ saobraćaj, zahvaljujući kome je Viminacijum postao i izuzetno važno trgovačko, odnosno proizvođačko sedište.

Danas, ponuda arheološkog parka obuhvata osam objekata otvorenih za posetu:

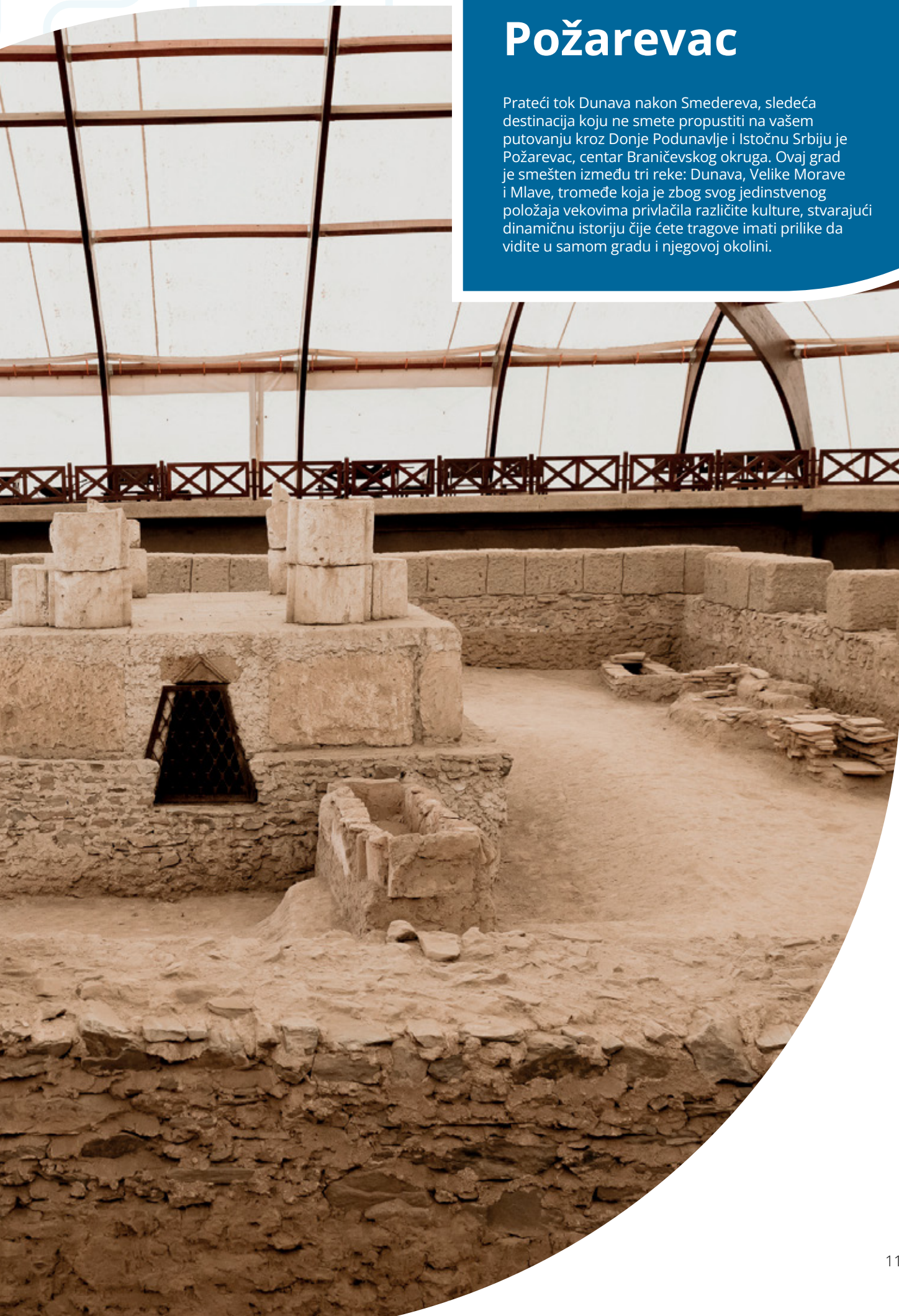
- Severnu Glavnu kapiju legijskog logora
- Rimske terme
- Rimski amfiteatar
- Mauzolej u kojem je najverovatnije sahranjen rimski imperator Hostilijan
- Mamut park
- Naučno istraživački centar
- Limes park sa legionarskim - avantura parkom
- Zanatski centar sa pećima za proizvodnju keramike i opeke

U unutrašnjosti kompleksa videćete impresivnu maketu antičkog Viminacijuma, originalne freske pronađene u amfiteatru i grobovima, podzemnu salu čiji pod krasi mozaik u obliku Hristovog monograma, sarkofage i izložbu skulptura glava rimskih imperatora koje su izvajali savremeni umetnici. Osim antičke postavke, u kompleksu arheološkog parka se nalazi i Mamut park, deo posvećen velikom otkriću iz 2009. godine kada su na lokalitetu pronađeni ostaci mamuta. Ovaj deo parka je posebno pogodan za porodice sa decom, jer najmlađe posetioce uvek zaintrigira pogled na skelet mamuta koji su istraživači nazvali Vika, a čiji su skeletni ostaci procenjene starosti između milion i milion i sedamsto hiljada godina.

Požarevac

Prateći tok Dunava nakon Smedereva, sledeća destinacija koju ne smete propustiti na vašem putovanju kroz Donje Podunavlje i Istočnu Srbiju je Požarevac, centar Braničevskog okruga. Ovaj grad je smešten između tri reke: Dunava, Velike Morave i Mlave, tromeđe koja je zbog svog jedinstvenog položaja vekovima privlačila različite kulture, stvarajući dinamičnu istoriju čije čete tragove imati prilike da vidite u samom gradu i njegovoj okolini.

Galerija Milene Pavlović Barili

Rođena u Požarevcu 1909. godine, Milena Pavlović Barili bile je jedna od najznačajnijih figura u svetu slikarstva između dva svetska rata, ne samo u Srbiji, već u čitavoj Evropi.

Školovala se širom Evrope, od Italije, preko Francuske, pa sve do Austrije i Nemačke i taj "nomadski" način života će nastaviti i kasnije, kada posle napuštanja slikarske akademije u Minhenu, nastavlja da putuje po svetu i boravi u Parizu, Londonu kao i mnogobrojnim španskim gradovima, da bi 1939. otišla u Njujork, gde će ostati sve do svoje prerane smrti 1945. godine.

Umetnički izraz Milene Pavlović Barili obeležio je evropsku avangardu četvrte decenije XX veka. Galerija posvećena Mileninom radu nalazi se u prostorijama njene rodne kuće u Požarevcu. Osnovana je na inicijativu njene majke Danice, koja je i donirala najveći broj radova. Osim poznatih umetničkih dela poput "Autoportreta sa velom", u galeriji ćete imati prilike da vidite naslovnu stranicu časopisa "Vog" i jednu od dvadesetak haljina koje je Milena Pavlović Barili dizajnirala, nameštaj iz rodne kuće, kao i lične predmete iz detinjstva i zrelog doba.

Narodni muzej u Požarevcu

Narodni muzej u Požarevcu je drugi najstariji muzej u Srbiji (samo je Narodni muzej u Beogradu stariji od požarevačkog). Otvoren je krajem XIX veka i danas čuva 50.000 predmeta podeljenih u osam zbirki i sedam objekata na pet različitim lokacija.

U okviru stalne postavke moći ćete da vidite antičke pronalaskes sa teritorije današnjeg Viminacijuma, poput calamus pera koje je služilo za pisanje po rimskim voštanim pločama.

Spomen kompleks "Požarevački mir"

Na brdu Tulba se nalazi spomen obeležje od kamenih blokova teških više od 15 tona, podignutih kao uspomena na potpisivanje Požarevačkog mira. Tu se takođe nalazi i verodostojna replika carskog šatora u kojem ćete saznati više detalja u vezi sa potpisivanjem ovog istorijskog dokumenta.

Tradicija Ljubičevskih konjičkih igara

Jednu od najvažnijih tradicija Požarevca predstavljaju Ljubičevske konjičke igre, turističko – sportski spektakl koji se već 60 godina svakog prvog vikenda u septembru održava na Požarevačkom hipodromu. Od različitih igara, najveći spektakl predstavlja Ljubičevski višeboj, tokom kojeg se hrabri učesnici pred prepunim tribinama međusobno takmiče kako bi iskazali svoju veštinu u pet tradicionalnih disciplina. Pobjednik ovog viteškog nadmetanja dobija novčanu nagradu, pehar, plašt i sablju koju čuva do sledećih igara, kada će trofej predati sledećem osvajaču.

Ergela "Ljubičevo"

Tradicionalne konjičke igre na požarevačkom hipodromu su takođe usko u vezi sa Ljubičevskom ergelom koju je 1853. godine na zahtev svoje supruge kneginje Ljubice podigao knez Miloš Obrenović. Više od jednog i po veka, ergela je mesto koje baštini tradiciju uzgoja konja, takmičenja i prezentovanja konjičkog sporta. U ovoj oazi mira možete razgledati ergelu, trofejnu salu, manjež, prošetati se mini zoo-vrtom i obići spomenik konju Ljubičevcu, najuspešnijem konju u istoriji ergele. U krugu ergele nalazi se i avanturistički park za decu do 12 godina kao i trim staza sa teretanom.

Veliko Gradište

Veliko Gradište se nalazi na Đerdapskoj magistrali, 114 kilometara od Beograda. Nazivaju ga još i predvorjem Đerdapa. Ovaj šarmanti grad je smešten na ušću Peka u Dunav i sa okolnim prirodnim i kulturnim atrakcijama predstavlja idealno mesto za odmor, a godinama unazad mesto je okupljanja profesionalnih sportista, posebno u periodu priprema za velika takmičenja.

Ramska Tvrđava

Na dvadesetak kilometara od Velikog Gradišta nalazi se srednjovekovna tvrđava Ram, koja je 1483. godine sagrađena po nalogu sultana Bajazita II – dede Sulejmana Veličanstvenog. Jedna od legendi iz ovog perioda kaže da je tokom obilaska svojih vojnika sultan zastao da se odmori na brežuljku sa kojeg se pružao velebn pogled na Dunav i suprotnu stranu reke koja je u to vreme gledala na Ugarsku. Na tom mestu je spustio ihram (tursko ime za prostirku za molitve) i zaspao. Kada se probudio, sultan se osećao sasvim osveženo i odmah naredio da se na tom mestu sagradi tvrđava, čiji je današnji naziv Ram izveden od pomenute turske reči.

Danas, posebno nakon rekonstrukcije ove kulturne znamenitosti koja je završena 2019. godine, sve veći broj turista posećuje Ramsku tvrđavu. Tvrđava je smeštena na severoistočnoj strani naselja Ram i tokom letnjih dana pruža idealne uslove za posmatranje nezaboravnih zalazaka sunca, koje je novinarska ekipa "Nacionalne geografije" proglasila za jedan od najlepših u Evropi.

Tvrđava ima pet kula koje su povezane moćnim bedemima. Reč je o tipičnom artiljerijskom utvrđenju sa 36 topovskih otvora poređanih tako da pokrivaju sve strane tvrđave. Poređenja radi, tvrđava Kalemegdan u Beogradu ima samo 22 otvora. Prilikom obilaska tvrđave, možete čuti priču o tri njena ključna dela: antičko-vizantijskom kružnom objektu, rimskoj tabli i Donžon kuli. Već iz samih naziva ovih celina postaje očigledno da je istorijat tvrđave usko u vezi sa mnogobrojnim kulturama koje su boravile na ovim prostorima, među kojima su Otomani ostavili najizraženije tragove.

U samom srcu tvrđave, unutar njenih zidina, nalazi se antičko-vizantijski kružni objekat koji i dalje ostaje misterija za arheologe. U odnosu na oblik, način gradnje i veličinu, eksperti pretpostavljaju da je reč o građevini sakralne namene, najverovatnije antičkoj grobnici. Međutim, nakon dolaska Otomana, objekat nije srušen, već nadograđen, iako je ovakva vrsta odluke dovela do smanjene efikasnosti u komunikaciji unutar bedema.

Ipak, konkretnije istorijske tragove možete videti ispod kule br. 5 gde se u steni nalazi rimska tabla na kojoj je latinskim jezikom isklesano „Jupiteru, najboljem i najvećem od svih bogova, zavet učinio Gaj Licinije Rufin, barjaktar 7. Klaudijeve legije“.

Ovaj ispis, ne samo što svedoči o činjenici da je nekada na tom mestu prolazio rimski put, koji je zbog nepristupačnog priobalja kod Rama uklesan u stenu, već je ovakvo svedočanstvo takođe u vezi sa Kladovom, koje takođe možete posetiti na proputovanju kroz Donje Podunavlje i Istočnu Srbiju. U rimsko doba, ovaj put je imao funkciju podrške brodovima koji su plovili Dunavom. U vreme imperatora Trajana, početkom prvog i drugog veka naše ere, dva kilometra od tvrđave, na brdu Gorica, Rimljani su podigli utvrđenje Lederatu, koja će postati bazni logor za dalja Trajanova osvajanja Dakije. Za te potrebe će 7. Klaudijeva i 4. Flavijeva legija izgraditi veliki most preko Dunava u blizini Kladova.

Ipak, prva kula tvrđave predstavlja svedočanstvo skorijeg doba. Takozvana Donžon kula, najviša je i glavna kula Ramske tvrđave. U njoj je boravio njen zapovednik i ono što ovu kulu izdvaja od ostalih je postojanje nužnika na drugom spratu (koji je koristio zapovednik), kao i mali prostor nazvan mašikula, sa otvorom u podu kroz koji se na napadače ispred tvrđave moglo bacati kamenje i sipati vrelo ulje. Ova kula je bila poslednja linija odbrane, pa osim mašikula, nju karakteriše i uzak ulaz kroz koji može da prođe samo jedna osoba, što je drastično olakšavalo odbranu.

Ramska tvrđava, sa svojom arhitektonskom impresivnošću i neponovljivim zalascima sunca je otvorena za posete svakoga dana, dok je dolazak grupa neophodno najaviti tri dana unapred.

Turisti rado obilaze i karavansaraj kao i stalnu muzejsku postavku sa nalazima koji su iskopani na lokalitetu.

Treba pomenuti da skela koja povezuje Ram i Banatsku Palanku polazi sa mesta u neposrednoj blizini tvrđave - ovo je naročito bitno za bicikliste koji prate međunarode biciklističke koridore EuroVelo 6 i 13 jer njihova trasa vodi upravo ovim putem.

Srebrno jezero

Na samo 2 kilometra od centra Velikog Gradišta nalazi se Srebrno jezero. Reč je o veštačkom jezeru čija dužina iznosi 14 km a nastalo je pregrađivanjem dunavskog rukavca u cilju suzbijanja podzemnih voda. Jedan pogled na njegovu površinu tokom sunčanih dana dovoljan je da poreklo njegovog imena postane očigledno, jer je srebrnkasta refleksija vode njegova glavna karakteristika. Tokom trajanja sezone jezero privlači veliki broj turista. Obala je prošarana uređenim šljunčanim, travnatim i betonskim plažama, kao i velikim brojem kafića i restorana

gde ćete u miru moći da uživajte u vrhunskoj gastronomskoj ponudi uz osećaj kao da ste u nekom primorskom gradu. Za najmlađe i one koji se tako osećaju tu je aqua park, kompleks bazena i vodenih atrakcija koji može da primi preko hiljadu posetilaca. Ponuda smeštajnih kapaciteta je raznolika, od apartmana do hotela, a na raspolaganju vam je i jedan od najvećih auto-kampova u Srbiji. Često možete videti i kajakaše, od 2011. godine ovde se nalazi i Nacionalni veslački centar pa je Srebrno jezero čest izbor sportista u periodu priprema.

Narodni muzej Veliko Gradište

Kako biste upotpunili sliku o višeslojnoj istoriji Velikog Gradišta, posetite Narodni muzej smešten u samom srcu grada. Muzej broji preko 1.500 predmeta, među kojima se posebno ističe numizmatička zbirka, kovanice iz vremena vladavine Đurađa Brankovića, kao i tri rimska novčića iz II veka nove ere. Među podjednako zanimljivim eksponatima se nalazi francuska muzička kutija sa kraja XIX veka, zbirka starih razglednica, a muzej kroz različite forme izražavanja poput stripa, animiranih ili kratkih dokumentarnih filmova govori o značajnim ličnostima grada.

Manastir Nimnik

Manastir Nimnik smešten je na dvadesetak kilometara od grada, na putu prema Požarevcu, u selu Kurjače. Radi se o ženskom manastiru, sagrađenom u XIV veku, u periodu oko Kosovske bitke i njegov kompleks čine crkva, kapela i konak. Prema legendi, manastir je dobio ime po rečima "Nušču nimik" koje je jedna devojčica izgovarala turskim vojnicima kako ne bi izdala lokalne hajduke, a koje u prevodu na srpski znače "ne znam ništa". Ovaj verski objekat godišnje poseti 150.000 vernika, a veruje se da molitve koje se čitaju u kapeli devojčice Nikoline pomažu parovima koji nemaju dece. Zanimljivo je i da Iguman manastira svakodnevno čita molitve vernicima, u kom god delu dana da stignete.

Brdo Gorica

Ovo brdo se izdiže na 282 metra nadmorske visine i smešteno je između sela Zatonja i Rama. Zbog specifične visine i pozicije, mesta gde je Dunav prosekao svoj put kroz Karpate, brdo karakteriše jedinstven pogled na okolni pejzaž kao i vetrovitost zbog koje je ovo mesto vremenom postalo pogodno za ekstremne sportove poput paraglajdinga. Vetrovi su najsnažniji s proleća ili u jesen, tako da ćete u tom periodu godine na brdu zateći veliki broj paraglajdera, a takođe je poznato kao idealna lokacija za kampovanje i okupljanje ribara u podnožju brda, gde se nalazi alasko sastajalište, prirodni izvor Hajdučka voda.

Golubačka tvrđava

Nakon što je njena rekonstrukcija završena 2019. godine, Tvrđava Golubački grad je otvorena za posetioce i od tada predstavlja jednu od najlepših turističkih atrakcija ne samo na Dunavu, već u čitavoj Srbiji. Godišnje ovu destinaciju poseti preko sto hiljada turista. Osim što je sama Tvrđava rekonstruisana i učinjena prijemčivijom za obilazak, otvorene su i različite istorijske i druge izložbe koje se nalaze u kulama i Palati Tvrđave a posetiocima su dostupne i druge turističke atrakcije unutar Komplexa Tvrđava Golubački grad.

Postavljanje pristana omogućilo je da Tvrđava postane dostupna i turistima koji Dunavom plove kruzerima.

Kada je reč o samoj Golubačkoj Tvrđavi, ne postoje tačni podaci o vremenu njenog nastanka. Pretpostavlja se da su je podigli Ugari ili Srbi, dok se u pisanim izvorima Tvrđava prvi put pominje u XIV veku. S obzirom na to da je Dunav na ovom mestu uvek bio prirodna granica između carstava i država, tako je i Golubačka tvrđava podignuta kao vojno pogranično utvrđenje sa izuzetnim strateškim značajem kojim su u srednjem veku u različitim periodima gospodarili Otomani, Ugari i Srbi.

O nazivu Tvrđave takođe ne postoje konkretni podaci, već i ovde legende igraju značajnu ulogu. Svakako, u korenu imena je reč golub, koje se ponavlja kao osnova čak i na srednjovekovnim kartama, gde je ime Tvrđave ispisano na različitim jezicima između ostalih i kao: Galambas, Colombazo, Columbaz. Prema predanju, otomanski zapovednik grada se zaljubio u jednu meštanku Golubanu. Kada je odbila da uđe u njegov harem, zapovednik je naredio da Golubanu kazni tako što će biti okovana za stenu sve dok se ne pokaje.

Baš kao u slučaju legende o manastiru Nimnik u selu Kurjače, njeno odbijanje pokornosti turskom komandantu je odvelo u smrt. Po njenom imenu je Tvrđava dobila ime Golubac, a stena koju je sa Tvrđave moguće videti kako viri iz Dunava nazvana je Baba-kaj, što u prevodu sa turskog na srpski znači pokaj se.

Danas se Tvrđava sastoji od 9 kula povezanih bedemima i Palatom. Čitavo utvrđenje je podeljeno u dve celine, Unutrašnje i Spoljašnje. Unutrašnjom celinom dominira najviša, donžon

kula, koja se još naziva i Šešir kula. Unutrašnjom celinom dominira najviša, Donžon kula koja se još naziva i šešir kula. Ona pripada gornjem gradu koji je najstariji po nastanku, dok se izgradnja Palate sa kulom do nje i veći deo Spoljnog utvrđenja, koje je najviše bilo na udaru osvajača, pripisuje despotu Stefanu Lazareviću.

Za vreme vladavine osmanske vlasti izgrađena je Topovska kula za odbranu pristaništa i dozidane su obzide na kulama Spoljnog utvrđenja. Sve ove tačke su danas dostupne za obilaske i međusobno se razlikuju po stepenu pristupačnosti.

U Zapadnom podgrađu Tvrđave tokom arheoloških istraživanja pronađeni su i ostaci Rimske kuće, zdanje otkriveno u blizini Tvrđave koje datira sa kraja II ili početka III veka, kada je ovaj prostor bio pod kontrolom Rimljana. U ruševini su pronađeni ostaci zidnog fresko slikarstva kao i opeka sa legijskim pečatom. Takođe, tu su otkriveni i srednjevekovna krečana, kao i Mahmud-pašin hamam sa ostacima hipokausta.

Unutar palate kao i u kulama Tvrđave dostupne su različite izložbene postavke.

Prilikom dolaska, raspitajte se koje zone su dostupne za posetu u tom momentu - prva i najpristupačnija, zelena zona obuhvata posetu Palati i najlakše dostupnim kulama a pristup je dozvoljen svim kategorijama posetilaca. Svaka naredna zona uključuje dodatne kule ali je, zbog nešto teže pristupačnosti, poseta moguća samo punoletnim osobama, zatim u narednoj zoni samo punoletnim osobama uz obaveznog službenog pratioca dok je za posetu poslednjoj zoni obavezno sprovesti i dodatne mere bezbednosti.

Obilazak možete završiti posetom suvenirnici a idealno mesto za zasluženi odmor je kafeterija iz koje se pruža savršen pogled na samu Tvrđavu sa jedne i široki Dunav sa druge strane - radi se verovatno o jednom od najviše puta podeljenih kadrova na društvenim mrežama kada je reč o turističkim atrakcijama u našoj zemlji.

Golubac

Golubac se nalazi na mestu gde je Dunav najširi na čitavom svom toku. Paralelno sa Đerdapskom magistralom, na ulasku u grad nalazi se sređena biciklistička staza, deonica međunarodnih biciklističkih ruta EuroVelo 6 i 13. Možda je ovo i najbolji način da stignete u Golubac, jer je reč o jednom od od najlepših delova biciklističke rute na čitavom toku Dunava. Na tom potezu ćete imati prilike da uživate u vožnji i pogledu na preko 6 km široku reku, koja na ovom mestu zaista liči na more. Golubac je idealno mesto za rekreaciju, dok vas po izlasku iz grada čeka nezaboravan pogled na Tvrđavu Golubački grad, utvrde koja vekovima stražari pred kapijama Đerdapske klisure.

Manastir Tumane

Osim jedinstvene tvrđave, u Golupcu i njegovoj okolini vas čeka veliki broj duhovnih i kulturnih atrakcija, poput manastira Tumane, koji se nalazi na 9 km od grada. Ovo duhovno zdanje od izrazitog značaja, prvi put se u spisima pominje krajem XVI veka, ali legende kažu da je na tom mestu srpski junak Miloš Obilić prilikom lova sreo i nehotice ranio pustinjaka Svetog Zosima, koji mu je potom rekao - "Tu mani i pusti me da umrem", kako je i nastalo ime manastira.

Danas, na nepun kilometar od manastira, možete videti isposnicu Svetog Zosima i dve pećine. U jednoj se pećini svetac molio, dok je u drugoj spavao. Prema lokalnom predanju, obližnji izvor takođe ima čudotvorna svojstva, tako da ne propustite priliku da posetite i ovo svetilište. U blizini se nalazi i bigrena akumulacija visine 14 metara koja spada u spomenik prirode.

Kosač i zgrada Vićentija Z. Nedeljkovića

Na glavnom gradskom trgu nalaze se dve zgrade, koje osim jedinstvenih arhitektonskih rešenja istovremeno predstavljaju simbol istorije i baštine sećanje na znamenite ličnosti grada. Kuća žitarskog trgovca Alekse Popovića projektovana je u stilu akademizma i karakteriše je bogat fasadni dekor kao i statua čoveka sa kosom na njenom vrhu, po kojoj je zdanje u gradu poznato kao Kosač. U istoj ulici se nalazi zgrada Vićentija Z. Nedeljkovića, još jednog golubačkog trgovca i njena jedinstvenost oličena je u ukrasnim elementima iznad prozora sa različitim motivima.

Pešačke staze

Ako ste ljubitelj pešačenja, u Golupcu vam je na raspolaganju veliki broj staza među kojima su najpoznatije: Put ruja i jorgovana, Golubački prsten, kao i staza koja vodi od Golupca do sela Vinci. Više informacija o ovim stazama, njihovoj dužini i težini možete pronaći na zvaničnom sajtu Turističke organizacije Golupca.

Vikend-naselje Vinci

U blizini grada se nalazi i vikend-naselje Vinci, najveće vikend-naselje u Srbiji koje broji preko 2.500 vikendica. Ako želite rekreaciju na izuzetno čistom vazduhu, ne propustite da se prošetate ili biciklom istražite ovo naselje, jer je potez od sela Usije do Vinaca prošaran borovom šumom koju su 60-ih godina XX veka posadili jugoslovenski gorani, a čiji će svež vazduh u potpunosti okrepiti vaš duh i telo. Naselja Vinci i Usije sa Golupcem povezuje šetno-biciklistička staza u dužini od 8 km, deo zvaničnih međunarodnih biciklističkih ruta EuroVelo 6 i 13, koja će vam sigurno ostati u najlepšem sećanju.

Nacionalni park Đerdap

Nacionalni park Đerdap se prostire od Golupca do Karataša nadomak Kladova i površinom od preko 63.000 hektara predstavlja najveći nacionalni park u Srbiji. Na ovom potezu Dunav prolazi kroz Đerdapsku klisuru koja predstavlja jedan od najlepših pejzaža koji ćete imati prilike da vidite na čitavom toku Dunava.

Đerdapska klisura je najduža i najveća klisura probojnica u Evropi i sastoji se iz tri kanjonsko klisurske doline: Golubačke, Gospođinog vira, kanjona Velikog i Malog Kazana, kao i tri kotline: Ljupkovske, Donjomilanovačke i Oršavske.

Glavni drumski saobraćaj kroz nacionalni park se odvija Đerdapskom magistralom i ujedno predstavlja trasu međunarodnih biciklističkih ruta EuroVelo 6 i 13. Bez obzira da li nacionalni park posećujete kopnom ili sa vode, očekuje vas nezaboravan pogled na okolnu prirodu, jedinstven spoj biljno-životinjskog sveta i kulturnih znamenitosti koje su na ovim prostorima za sobom ostavile različite civilizacije.

Najbolji način da započnete istraživanje Nacionalnog parka Đerdap jeste da prvo posetite informativni centar nacionalnog parka smešten u Donjem Milanovcu. U prostorijama info-centra imaćete priliku da vidite interaktivnu izložbu koja će vas detaljno pripremiti za potpun doživljaj destinacije.

O raznolikosti lokalnog života imaćete prilike da saznate više informacija čitajući sa interpretativnih tabli, posmatranjem reprezentativnih uzoraka različitih vrsta insekata, biljaka i geoloških formacija, kao i vernih replika životinja kojima je nacionalni park prirodno stanište. Osim slika, tekstova i video snimaka koji bliže objašnjavaju predstavljene uzorke, izložba je takođe dostupna u formi Brajevog pisma, a opisi svih eksponata su dostupni na srpskom i engleskom jeziku. Osim tragova biljnog i životinjskog sveta naći ćete i više informacija o značajnim kulturno-istorijskim atrakcijama Nacionalnog parka, među kojima se posebno izdvajaju Golubačka tvrđava, arheološki lokalitet Lepenski Vir, Trajanova tabla i rimski lokalitet Diana kod Kladova.

Ako želite da uživate u šetnji do mnogobrojnih vidikovaca, pećina ili kanjona nacionalnog parka, ljubazno osoblje info-centra će vam dati smernice kako da stignete do ovih jedinstvenih tačaka. Opremite se mapama i najavite vašu posetu lokalnom osoblju koje će vam pomoći da isplanirate vaš boravak u nacionalnom parku. Na raspolaganju su vam lokalni vodiči, kao i terenska vozila u slučaju da brže želite da stignete do određenih delova nacionalnog parka.

Vidikovac Ploče

Najbolji način da doživite sve jedinstvenosti i lepote Nacionalnog parka Đerdap jeste šetnja do jednog od nekoliko obližnjih vidikovaca sa kojih se pruža pogled na Đerdapsku klisuru. Do njih vode obeležene pešačke staze različitih dužina i uspona. Pojedine su lako osvojive, dok je za druge neophodna bolja fizička pripremljenost.

Jedan od najpoznatijih vidikovca nacionalnog parka je vidikovac Ploče. Do ovog vidikovca vodi staza dužine 3,5 kilometara i prosečnog nagiba

od 20%. Ova staza spada u srednje teške staze i počinje iz mesta zvanog Pecka bara, na 89 metara nadmorske visine odakle šumskim putem stižete do Ploča, krečnjačke zaravni ispod Velikog Štrpca. Na Pločama se nalazi drvena platforma sa koje se pruža idealni pogled na dunavske kazane, mesto sa kojeg ćete imati priliku da napravite nezaboravne fotografije sa svojom porodicom ili prijateljima.

Veliki Štrbac

Pešačka staza koja vodi do vidikovca Veliki Štrbac počinje iz istog mesta kao i staza do Ploča, ali dužinom od 7,6 km i usponom od 20% spada u kategorije srednje teških staza. Veliki broj zanimljivosti koje su u vezi sa biljnim i životinjskim svetom nacionalnog parka imaćete prilike da vidite i doživite na ovoj stazi koja prolazi kroz najinteresantniji deo nacionalnog parka. Staza se završava na vidikovcu Veliki Štrbac, na 768 metara nadmorske visine, najvišem vrhu planine Miroč sa kojeg se pruža pogled na najuži deo Đerdapske klisure, ujedno i najuži deo Dunava na čitavom toku kroz Srbiju.

Mali Štrbac

Put do Malog Štrpca je sličnog intenziteta kao staza koja vodi do Velikog Štrpca. Ukupna dužina ove staze iznosi 7,1 kilometar, a nagib je takođe 20%. Staza spada u kategoriju srednje teških staza i počinje sa Đerdapske magistrale, na mestu zvanog Golo Brdo koje se izdiže na visini od 254 m nadmorske visine. Osvajajući stazu, prolazićete kroz jedinstvene delove nacionalnog parka, a kada stignete do vrha Mali Štrbac, imaćete prilike da uživate u jednom od najatraktivnijih pogleda nacionalnog parka, odakle sa 626 metara nadmorske visine, na delu obale Dunava koja pripada Rumuniji, možete videti lik imperator Decebala uklesan u steni. Ova znamenitost je najveća kamena statua u Evropi. Nadomak statue ćete videti i manastir Mrakoniju.

Vidikovac Kovilovo

Staza koja vodi do vidikovca Kovilovo predstavlja pravo uživanje za bilo kojeg turistu jer spada u kategoriju lakih staza. Početna tačka se nalazi na putu Donji Milanovac – Majdanpek preko Omana, na 398 m nadmorske visine, gde se šumskim putem dužine 1,2 kilometara i prosečnog nagiba od 3% stiže do vidikovca Kovilovo sa kojeg se pruža vidik na Donjomilanovačku kotlinu dužine 25 kilometara.

Đerdap UNESCO Geopark

Područje Nacionalnog parka Đerdap je upisano na listu UNESCO-vih svetskih geoparkova 10. jula 2020-e godine i na taj način postao prvi i trenutno jedini geopark u Srbiji. Pod pojmom geoparka se podrazumeva jedinstveno geografsko područje unutar kojeg se objedinjenim predelima od međunarodnog geološkog značaja upravlja u skladu sa konceptom zaštite, obrazovanja i održivog razvoja.

Lepenski Vir

U destinacijama koje smo do sada opisali uglavnom ćete imati prilike da vidite istorijske tragove koji su usko u vezi sa dobom kada su na teritoriji Donjeg Podunavlja i Istočne Srbije boravili Otomani ili Rimljani. Međutim, kada nakon Golupca Đerdapskom magistralom krenete prema Kladovu, na petnaestak kilometara pre Donjeg Milanovca, sakriven u šumarku nadomak Dunava, nalazi se arheološki lokalitet Lepenski Vir.

Na ovom mestu se nalaze ostaci najstarijeg sedelačkog naselja u Evropi - prvog organizovanog ljudskog naselja na otvorenom. Kultura čije ćete tragove imati prilike da vidite je u kontinuitetu trajala čak dve hiljade godina, u periodu od 6.500 – 4.500 godina pre nove ere.

Otkriće lokaliteta je usko u vezi sa opsežnim istraživanjima koja su sprovedena u Đerdapskoj klisuri tokom izgradnje hidroelektrane Đerdap I. Istraživanja je predvodio legendarni arheolog, profesor dr Dragoslav Srejić, koji je takođe rukovodio iskopavanjima u Gamzigradu, kada je otkrivena carska palata imperatora Galerija, još jedna važna atrakcija koju ćete imati prilike da vidite tokom proputovanja Donjim Podunavljem i Istočnom Srbijom. Nakon završetka iskopavanja koja su trajala između 1965. i 1970. godine, lokalitet Lepenski Vir je premešten za stotinak metara u pravcu severozapada na današnju poziciju, jer je posle završetka konstrukcije hidroelektrane Đerdap I nivo Dunava porastao, te je samim premeštanjem sprečeno potapanje važnih otkrića arheološkog lokaliteta.

Danas, nakon obimne rekonstrukcije iz 2011. godine, Lepenski Vir predstavlja jednu od najvećih turističkih atrakcija na Dunavu koju godišnje poseti veliki broj domaćih i stranih turista. Na samom ulazu u lokalitet se nalaze prostrani parking i restoran sa lepim pogledom na klisuru, posle čega asfaltiranom stazom, sa čije se desne strane nazire tok Dunava, laganom šetnjom stižete do zgrade muzeja.

Glavni eksponat kompleksa predstavlja poligon gde možete videti kako je lokalitet izgledao prilikom otkrića. Pre obilaska, bilo bi dobro da u sobi za prezentacije pogledate projekciju dokumentarnog filma "Lepenski Vir" iz 1968. godine autora Dušana Slijepčevića, a koji će vam osim samog procesa iskopavanja pokazati ključna otkrića arheologa među kojima su zasigurno najznačajnije skulpture iskopane unutar pronađenih naselja.

Osim skulptura, izložba prikazuje još stotinak eksponata – upotrebnih predmeta, oruđa, alatki, nakita, žrtvenika i keramike, a uključuje i rekonstrukciju načina na koji su stanovnici naselja sahranjivani. Prilikom obilaska poligona, imaćete prilike da vidite kopije skulptura postavljene u prostoru, pozicionirane na mestima na kojima su izvorno pronađene.

Takođe, u okviru digitalne prezentacije lokaliteta možete videti hologramske rekonstrukcije kuća, a na obližnjim kompjuterima doživeti naselje iz prvog lica, koristeći 3D kompjutersku simulaciju nalik video-igri. Realna replika kuća Lepenskog Vira se nalazi u delu muzeja nakon suvenirnice i dodatno dočarava fizičku veličinu objekata čije se osnove i površine vide unutar prezentacionog poligona.

Nakon gledanja dokumentarnog filma, pažljivog zagledanja izloženih skulptura i maketa kuća i upoređivanjem izložbenog prostora sa njegovom digitalnom rekonstrukcijom, sigurni smo da ćete posetu završiti prepuni utisaka. Muzej u Lepenskom Viru na jedinstven način svedoči o davno zaboravljenoj, ali nikad izgubljenoj kulturi, za koju su obale Dunava, njegovi virovi, ribe kao i okolne stene, preko dva milenijuma predstavljale dom.

Po izlasku, okrenite se levo, ka Dunavu i podignite pogled - sa druge strane reke primetićete stenu Treskavac na koju su gledale kuće Lepenaca i odakle se rađalo sunce svakog dana. A jednom godišnje, ono je izlazilo dva puta. Ovaj fenomen dvostrukog izlaska sunca na dan dugodnevica dešava se zbog položaja i oblika pomenute stene te specifične strukture horizonta i njegove velike ugaone visine. Ako planirate posetu regionu početkom leta, potrudite se da baš ovog dana budete u blizini, podesite alarm i uživajte u jedinstvenom fenomenu.

Majdanpek

Teritorija Nacionalnog parka Đerdap deo je šire celine koja geografski pripada opštini Majdanpek. Osim nacionalnog parka, turistička ponuda destinacije obuhvata Donji Milanovac i Majdanpek, kao i okolna mesta u kojima ćete pronaći značajne arheološke atrakcije poput Lepenskog Vira, ali i prirodne fenomene čudesnog izgleda kao što su Rajkova pećina i Valja Prerast.

Rajkova pećina

Rajkova pećina se nalazi na 2,5 kilometra od Majdanpeka u blizini veštačkog jezera Veliki Zaton i do nje možete stići prateći obale Malog Peka, reke koja je tradicionalno poznata po ispiranju zlata. Krajem XIX veka, najpoznatiji srpski geograf Jovan Cvijić je otkrio ovu pećinu koja danas predstavlja spomenik prirode, podeljen u rečni i suvi horizont. Prema legendi, pećina je dobila ime po hajduku Rajku, koji je pljačkao turske karavane i njihovo blago skrivao u pećini.

Rajkova pećina danas važi za jednu od najlepših pećina u Srbiji. Nakon rekonstrukcije pećine,

oba horizonta su povezana i od tada je moguć kružni obilazak, koji počinje koritom Rajkove reke i mostom dužine 44 metra posle kojeg ulazite u Ježevu Dvoranu. Potom slede Dvorana vodopada, Ponorska pećina, Velika dvorana i Kristalna dvorana. Tokom obilaska pećine imaćete prilike da vidite pećinske ukrase, stalaktite i stalgmite, kao i različite oblike nastale od snežno belog i kristalnog kalcita. Za obilazak pećine će vam biti neophodno oko sat vremena.

Prerast Šuplja stena

Ovaj prirodni kameni most i spomenik prirode od izuzetnog značaja nalazi se na 12 kilometara od Majdanpeka. Reč je o prirodnoj prerasti nsvakidašnje visine koja do gornje ivice luka kamenog mosta iznosi 44.8 metara što je čini najvišom u Srbiji. Širina otvora pri dnu je 9.7 metara i kroz njega prolazi reka Valja Prerast koja je strpljivim tokom usekla prolaz kroz okolne krečnjačke stene čija je starost procenjena na između 130 i 150 miliona godina.

Do lokaliteta se može stići regionalnim putem Donji Milanovac – Majdanpek, kod ušća rečice Valja Prerast u Šašku reku, a zatim kolskim putem – lakom pešačkom stazom stiže do prirodnog kamenog mosta.

Nadmorska visina korita rečice Valja Prerast ispod prerasti iznosi 290 m.

Donji Milanovac

Donji Milanovac je grad koji se kroz svoju istoriju dva puta selio, sadašnja lokacija je treća i nalazi se na desnoj obali Dunava (9 km od prvobitne lokacije) sa uređenim parkom, plažom, šetalištem i pristaništem za plovila. Prirodne i kulturne atrakcije u gradu i okolini su mnogobrojne i moguće ih je posetiti tokom cele godine.

Ovo područje karakteriše povoljna klima koja je zbog akumulacije Dunava u ovom delu dobila određene karakteristike mediteranske klime. Ovakvi uslovi pogoduju razvoju truzma i nautike.

Smeštaj u Donjem Milanovcu možete rezervisati u hotelu i domaćoj radinosti.

Kladovo

Nakon što Đerdapskom magistralom prođete pored hidroelektrane Đerdap I i sela Karataš, posle čega zvanično napuštate teritoriju Nacionalnog parka Đerdap, put će vas odvesti do Kladova, još jedne u nizu destinacija Donjeg Podunavlja i Istočne Srbije koja predstavlja riznicu kulturno-istorijskih i prirodnih atrakcija.

Tvrđava Fetislam

Na samom ulasku u Kladovo, na desnoj obali Dunava, nalazi se tvrđava Fetislam, još jedna u nizu velelepni dunavskih utvrda koja svedoče o bogatoj i turbulentnoj istoriji ovih prostora. Tvrđavu je u 1524. godine podigao Sulejman Veličanstveni, u cilju stvaranja strateškog uporišta i daljih osvajanja prema severu. Ime tvrđave je turskog porekla (Feht-ul-islam) što u prevodu na srpski znači kapija islama. Baš kao što je slučaj sa Smederevskom tvrđavom, prvobitno je izgrađen Mali grad, da bi u XVIII veku, bile podignute zidine Velikog grada. Nakon tog perioda tvrđava je menjala svoje gospodare, a njom su osim Otomana rukovodili i Austrougari, posle čega je 1867. godine predata u ruke srpskom knezu Mihailu Obrenoviću.

Tvrđava je trenutno u procesu rekonstrukcije, ali je otvorena za posete. Možete obići Veliki i Mali grad, a osim glavne kapije i okolnih bedema, tu su i lagumi, skriveni prolazi čija namena ni do dan danas nije poznata, ali koji pružaju osećaj mističnosti. Zidine su prekrivene debelim slojem zemlje i nekultivisanim rastinjem. Ovakav vid građenja služio je odbrani utvrđenja i istovremeno bio zaštita od požara i toplotna izolacija.

U Mali grad se ulazi preko mostića. Čitav prostor ovog dela kompleksa je okružen zidinama i kulama. Nakon podizanja nivoa Dunava usled izgradnje hidroelektrane deo bedema se nalazi pod vodom dok je deo tik uz obalu reke. Vremenom je prostor unutar zidina pretvoren u park koji je jedno od omiljenih mesta za rekreaciju i šetnju lokalnog stanovništva i posetilaca.

Letnja pozornica pamti nastupe brojnih poznatih bendova a bila je i mesto odigravanja većeg broja predstava u jedinstvenom ambijentu, pod otvorenim nebom, sa pogledom na Dunav. Rekonstrukcijom je potencijal ovog mesta dodatno iskorišćen i sa pravom se može nazvati jednim od centralnih mesta kulturnih dešavanja u Kladovu.

Sa tvrđave se pruža pogled na rumunski grad Drobeta Turnu Severin.

Trajanova tabla

Još jedna u nizu znamenitosti iz rimskog perioda je Trajanova tabla, koju možete videti sa vode, prilikom posete dunavskih kazana. Kladovo i obližnja Tekija predstavljaju idealno mesto sa kojeg možete poći na ekskurziju brodom i videti ovu znamenitost smeštenu na liticama Đerdapske klisure u blizini Tekije. Trajanova tabla je rimska memorijalna ploča isklesana u II veku nove ere, u čast imperatora Trajana, tačnije njegovog podviga izgradnje rimskog puta duž Dunava, u cilju daljeg širenja carstva i osvajanja Dačana. U tablu je uklesan ispis na latinskom koji u prevodu na srpski glasi:

"Imperator cesar, sin božanskog Nerve, Nerva Trajan Avgust, pobednik nad Germanima, veliki pontif, četvrti put postavljen za tribuna, otac domovine, konzul po treći put, planine je isklesao i postavio grede od kojih je napravljen ovaj put."

Više informacija o Trajanovoj tabli, ostacima Trajanovog mosta u selu Kostol nadomak Kladova, kao i antičkoj postavci Arheološkog muzeja Đerdapa naći ćete u odeljku brošure u kojem smo predstavili međunarodnu kulturnu rutu "Put rimskih careva i dunavski put vina".

Hidroelektrana Đerdap I

Na 10 km uzvodno od Kladova nalazi se hidroelektrana Đerdap I, najveća hidrotehnička građevina na Dunavu, ukupne dužine 1.278 m. Reč je o projektu koji su 1970. godine sprovele Jugoslavija i Rumunija. Hidroelektrana je građena potpuno simetrično, tako da obe zemlje raspolažu istim delovima glavnog objekta. Osim elektrane, obe strane poseduju i prevodnicu, kao i 14 prelivnih polja. Hidroelektrana je takođe i granica između Srbije i Rumunije, a objekat možete posetiti u okviru organizovane ture, tokom koje ćete videti mašinsku salu sa turbinama, monumentalni logotip hidroelektrane, kao i veliku tablu na kojoj su prikazane istorijske i turističke atrakcije Đerdapa.

Crkva Svetog Đorđa i Manastir Svete Trojice

Na samom ulasku u Kladovo, u blizini kružnog toka, nalazi se crkva Svetog Đorđa koja je podignuta 1856. godine u vreme dinastije Obrenović. U njoj se danas obavljaju verske službe, a crkva organizuje časove veronauke za decu i odrasle. Drugo značajno duhovno zdanje je Manastir Svete Trojice, smešten na 15 km zapadno od Kladova u selu Manastirica. Manastir je podignut u XIV veku, a predanje kaže da je u njemu boravila Olivera, kćerka kneza Lazara, koja je bila udata za sultana Bajazita. Danas je manastir rekonstruisan i povremeno se u njemu održavaju službe.

Spomenik Kladovskom transportu i spomenik borcima Crvene armije

Dok budete šetali dunavskim kejom, obratite pažnju na spomenik Kladovskom transportu, podignutom u sećanje na period od januara do decembra 1940. godine, kada je Kladovo bio jedino sigurno mesto za Jevreje koji su iz Nemačke, Austrije i Čehoslovačke u začetku Drugog svetskog rata bežali za Palestinu. Još jedan spomenik iz istog perioda se nalazi u selu Vajuga, 15 kilometara južno od Kladova, podignut u čast vojnika Crvene armije.

Prirodne lepote u okolini Kladova

Okolina Kladova je poznata po mnogim prirodnim lepotama, među kojima se posebno izdvaja Blederijski vodopad. Ova atrakcija se nalazi na oko 30 km od Kladova, visine je 7 metara, sa koje se preko bigrenih kada u vidu zavese voda obrušava u malo jezero tirkizne boje.

Na 23 kilometara se nalazi Petrovo Selo, poznato po okolnim pećinama među kojima su najpoznatije pećina Banja, Miličina Pećina, Mala i Velika pećina, Nemački ponor, Ružina pećina, Dosu-Isak pećina kao i Zla pećina.

Za ljubitelje posmatranja ptica, na nasipu i kanalu u blizini Kladova nalazi se lokalitet Mala Vrbica na čijoj se površini od 2.000 hektara nalazi stanište 140 registrovanih vrsti ptica. Zbog ovog područja, Kladovo je svrstano u međunarodno značajna područja za ptice i centre evropskog biodiverziteta.

Pivnice

Na 25 km od Negotina nalaze se sela Rajac i Rogljevo, nadaleko poznata po jedinstvenom principu uzgoja vinograda, prerade grožđa i čuvanja vina u posebnim prostorijama koje se zovu pivnice. Pretpostavlja se da su prve pivnice sagrađene sredinom XVIII veka, sa idejom da se kultura uzgoja vinograda i pravljenja vina potpuno odvoji od naseljenih mesta, ljudi i životinja.

Pivnice su najčešće građene od tesanog kamena, brvana ili bondruka i širokih su zidova, često i preko 60 cm. Podrumi su ukopani kako bi se postigla neophodna temperatura. Na spratu su obično prostorije u kojima borave vinari, dok su krovovi pokriveni keramidom, vrstom crepa tipičnom za mediteranski tip kuća, koji je korišćen i tokom starih vremena. Pivnice su povezane sistemom nepravilnih ulica koje počinju sa središnjeg platoa na kojem se nalazi bunar.

U Rajcu se nalazi 270 pivnica, dok ih je u Rogljevu 120. Pored Rajca i Rogljeva, pivnice su ostale sačuvane i u lokalnim selima Štubik, Smedovac i Bratujevac. Zanimljivo je i da je nekada najveći kompleks bio u selu Tamnič, sa ulicama koje su bile popločane kamenom i malim trgovima. Nažalost, poslednja pivnica u tom selu je srušena još sredinom prošlog veka.

Pored jedinstvene prilike za šetnju kroz autentično selo iz starih vremena, danas se u pivnicama može degustirati i kupiti vino lokalnih proizvođača uz specijalitete ovog kraja dok u pojedinim pivnicama možete i noćiti.

Zbog svog nesvakidašnjeg izgleda, u pivnicama je sniman veliki broj domaćih i stranih serija i filmova.

Negotin

Na mestu gde Dunav gradi tromedu između Srbije, Rumunije i Bugarske nalazi se opština Negotin, jedinstvena po dugotrajnoj tradiciji vinogradarstva i proizvodnje vina, koja u ovom delu Srbije traje preko sedam vekova. Okolinu Negotina krase oko 1.700 hektara vinograda i jedinstveni princip njihovog uzgoja i čuvanja oličeni u dugoj tradiciji Rajačkih i Rogljevskih pivnica, podruma izgrađenih u kamenu. Negotin takođe predstavlja jedan od dvanaest vinskih regiona uvrštenih u međunarodnu kulturnu rutu Put rimskih careva i dunavski put vina.

Prerasti Vratne

Prerasti Vratne predstavljaju prirodne kamene "mostove" nastale urušavanjem delova tavanice rečne pećine. Nalaze se u kanjonu istoimene reke i jedna su od najlepših prirodnih atrakcija koje ćete videti u ovom delu Srbije.

Pešačka staza koja vodi do samih prerasti polazi od manastira Vratna gde se nalaze parking i odmorište. Manastir je osnovan u XIV veku, a potom spaljen 1813. godine, pa ponovo obnovljen 1817. godine. U kompleksu manastira se nalazi crkva posvećena Vaznesenju Gospodnjem.

Nakon polusatne šetnje kroz šumu doći ćete do Male kapije. Dugačka je 15 metara, širine je 30 metara, a visina otvora iznosi 34 metara.

Turistički je atraktivnija Velika kapija s obzirom da joj se može bolje pristupiti i proći direktno ispod nje te prošetati uz rečicu koja tuda protiče. Smatra se da je između Male i Velike kapije prvobitno postojao pećinski kanal koji je kasnije razoren procesom obrušavanja. Veliki prerast je takođe poznat i kao druga Vratnjanska kapija. Dužine je 45 metara, širine 23 metara i visine 26 metara.

Najspremniji mogu nastaviti uspon do drugog vidikovca ili dalje do Suve prerasti. Zbog nepristupačnosti terena, Suvi prerast je najizazovniji za posetioce, ali je istovremeno i najlepši. Dužine je 34 metara, širine 15 metara i visine 20 metara.

Rodna kuća Stevana Mokranjca

Stevan Mokranjac je jedan od najvećih srpskih kompozitora. Rođen je 1856. godine, upravo u Negotinu. Njegova rodna kuća je pretvorena u muzej smešten u centru grada, u kojem kroz izložena dokumenta, prepiske i lične predmete, možete saznati više o životu i stvaralaštvu velikog kompozitora. Postavka se nalazi u četiri međusobno povezane sobe, među kojima je i radna, gde ćete videti Mokranjčev radni sto sa srebrnom mastionicom i perom, kao i klavir koji je pripadao prvoj Srpskoj muzičkoj školi. Među izloženim eksponatima je i porodični portret Stevana Mokranjca i njegove žene, rad Uroša Predića, još jednog čuvenog srpskog umetnika.

Rajska prerast i Mokranjske stene

Još jedna od značajnih prerasti u okolini je Rajska prerast koja se nalazi na oko 30 kilometara od Negotina i izdiže iznad reke Zamne u visini od 18 metara, dok njena dužina iznosi 155 metara.

Na desetak kilometara južno od Negotina, nadomak sela Mokranje, imaćete priliku da posetite još jednu prirodnu atrakciju – Mokranjske stene. Na mestu gde je Sikolska reka stiže do Timoka kroz brda Negotinske krajine, nalazi se divan vodopad sa živopisnim jezerom, jednim od omiljenih izletišta okolnih meštana i Negotinaca.

Saborna crkva Svete Trojice i Crkva Rožderstva Presvete Bogorodice

Dve najvažnije crkve u Negotinu su Saborna crkva i Crkva Rožderstva Presvete Bogorodice. Saborna crkva Svete Trojice se nalazi u samom centru Negotina. Izgradnja crkve je završena 1874. godine. Izgrađena je u neoklasicističkom stilu sa elementima neorenesanse. U crkvi ćete imati prilike da vidite ikonostas i životopis koji je 1901. godine uradio akademski slikar Stevan Todorović sa suprugom Poleksijom. Crkva Rožderstva Presvete Bogorodice je sagrađena 1803. godine, u njenoj porti je sahranjen legendarni Hajduk Veljko, a čuveni srpski kompozitor Stevan Mokranjac je pevao i dirigovao u crkvi.

Manastiri u okolini Negotina

Manastir Bukovo se nalazi 3 km zapadno od Negotina. Pretpostavlja se da je podignut krajem XIII ili početkom XIV veka, u vreme vladavine Kralja Milutina i da ga je gradio Arhiepiskop Nikodim. Manastir je izgrađen u moravskom stilu, i među najstarije i najvrednije freske koje ćete imati prilike da vidite u manastiru spadaju Bogorodica sa Hristom i freska Arhanđela Mihajla. Manastir je takođe nadaleko poznat po svojoj lokalnoj proizvodnji vina.

Manastir Koroglaš se nalazi kod sela Mileševo, u neposrednoj blizini Negotina. Takođe se pretpostavlja da je zidan u vreme vladavine Kralja Milutina, početkom XIV veka. Prema narodnom predanju, na tom mestu je sahranjen Kraljević Marko, koji je nakon ranjavanja nakon bitke na Rovinama, na svom konju Šarcu preplivao Dunav iz Vlaške. U manastiru možete videti ostatke fresaka, a pored crkve se nalaze delimično ispitani ostaci nekropole.

Zaječar

Jedna od poslednjih destinacija na proputovanju Donjim Podunavljem i Istočnom Srbijom je Zaječar, grad smešten na mestu gde se reke Crni i Beli Timok ulivaju u Veliki Timok. Baš kao što je slučaj sa prethodnim destinacijama i Zaječar nudi jedinstvene kulturno-istorijske atrakcije, koje će u kombinaciji sa izuzetnom gastronomskom ponudom vaš boravak u gradu i njegovoj okolini učiniti nezaboravnim.

Feliks Romulijana

Smeštena u selu Gamzigrad, na 11,5 kilometara od Zaječara, carska palata Feliks Romulijana predstavlja jednu od najvažnijih i najočuvanijih rimskih spomenika u Srbiji. O njenoj važnosti govori i činjenica da je kompleks palate 2007. godine proglašen za spomenik svetske kulturne baštine pod zaštitom UNESCO-a.

Baš kao što je to bio slučaj sa Lepenskim Virom, iskopavanje Feliks Romulijane je takođe predvodio profesor dr Dragoslav Srejović. Proces je započet 1953. godine, pod pretpostavkom da je reč o vojnom logoru, ali je otkrivanjem luksuznih mozaika i skulptura od mermera hipoteza dovedena u pitanje. Trideset godina kasnije, kada je 1984. godine pronađena arhivolta sa natpisom FELIX ROMULIANA (polukružni luk koji spaja dva antička stuba) potvrđeno je da je zapravo reč o carskoj palati koji je u čast svoje majke Romule izgradio imperator Galerije. Palata je sagrađena krajem III i početkom IV veka, sa idejom da imperator u njoj provede ostatak života, nakon silaska sa prestola.

Tokom posete lokaliteta, imaćete prilike da vidite očuvane objekte koji predstavljaju vrhunac arhitekture iz razdoblja tetrarhije na ovim prostorima. Severni deo palate sa hramom je posebno zanimljiv jer ćete imati prilike da vidite dobro očuvani antički žrtvenik, kao i stubove koji ga okružuju. U južnom delu palate možete videti ostatke velikog hrama sa dve kripe – horeuma i rimskih termi, koje su predstavljale luksuzno kupalište. Posebno obratite pažnju na dve građevine koje se izdižu istočno od lokaliteta, na brdu Magura. Reč je o memorijalnom kompleksu u okviru kojeg se nalaze dva spomenika u obliku tumula, grobnice u kojima su sahranjeni Galerije i njegova majka Romula i procesom apoteoze poslednji put u istoriji Starog Rima, uzdignuti među bogove.

Ne propustite da unutar obnovljene kule lokaliteta posredstvom hologramske prezentacije vidite kako je palata izgledala u antici, nakon završetka izgradnje, a potom obavezno posetite i Narodni muzej u Zaječaru, gde ćete u okviru stalne postavke videti statue, mozaike, freske i različite predmete pronađene na samom lokalitetu.

Narodni muzej Zaječar

Narodni muzej Zaječara se nalazi u samom srcu grada. Osnovan je 1951. godine i danas su osim zgrade muzeja, u njegovoj nadležnosti: Radul begov konak, Turska vodenica i arheološko nalazište Feliks Romulijana. Kao što se iz ove podele može videti, Narodni muzej u Zaječaru prezentuje raznoliko nasleđe grada i njegove okoline (15.000 predmeta) podeljeno u četiri oblasti: arheologija, etnologija, istorija i istorija umetnosti.

Priču koju ste započeli obilaskom arheološkog nalazišta Feliks Romulijana u Gamzigradu, ovde ćete upotpuniti posmatranjem mozaika jedinstvene lepote, poput Dionisa i Lavirinta, a videćete i luk

sa natpisom FELIX ROMULIANA, glavu imperatora Galerija i njegovu šaku sa globom, deo skulpture ili skulptoralne građe izgrađene od crvenog porfirita, kao i glavu Herkula od belog mermera i mnogobrojne druge artefakte pronađene na samom lokalitetu.

U okviru preostalih muzejskih postavki saznaćete više o istorijatu samog grada, a poseban fokus je stavljen na period XIX i XX veka, događaje i znamenite ličnosti toga doba. Duh ovih vremena takođe ćete imati prilike da doživite prilikom posete Radul-begovog konaka, svojevrsnog spomenika orijentalnoj kulturi.

Park šuma Kraljevica

Nedaleko od samog centra Zaječara, nalazi se park šuma Kraljevica, prirodna atrakcija idealna za ljubitelje sporta i rekreacije. Kraljevica je posebno atraktivna zimi, kada možete uživati u idiličnoj ski-stazi dužine 650 metara. Staza poseduje ski lift uz mogućnost noćnog skijanja. Takođe, Kraljevica ima terene za fudbal, košarku, tenis, kao i Sportsku halu u kojoj se nalaze otvoreni olimpijski bazen. Tokom leta, na raspolaganju će vam biti trim staza dužine 1.000 metara, koja poseduje pet punktova na kojima su smeštene po tri sprave za vežbanje.

Popova plaža

Na pet minuta hoda od strogog centra grada imaćete prilike da uživete u sadržaju Popove plaže, smeštene tik uz obalu Crnog Timoka. Plaža je opremljena različitim poligonima koji pružaju priliku za različite aktivnosti, poput terena za mini golf, badminton, tenis, mali fudbal na veštačkoj travi, kao i veliki broj pešačkih staza. Na okolnim travnatim površinama imaćete prilike da se odmarate i uživete sa vašim prijateljima. Plaža takođe poseduje kabine za presvlačenje i reč je o atrakciji na kojoj se tradicionalno okupljaju najmlađi, zbog čega će vas na njenim obalama uvek čekati dobra atmosfera.

Jezera u okolini Zaječara

U okolini Zaječara se nalaze i tri jezera: Rgotsko, Grliško i Sovinac. Čista voda Rgotskog jezera u letnjem delu sezone podseća na Jonsku obalu mora. Nadomak Grliškog jezera se nalazi manastir Svetog Pera i Pavla iz XIV veka, a ako planirate da posetite jezero Sovinac, obavezno neka vaš plan obuhvati i posmatranje zalaska sunca, jer se sa obala jezera pruža pogled na planine Stol i Veliki Krš, pogled koji tokom sutona zaista izgleda nezaboravno.

A sad kroz Donje Podunavlje – biciklom :)

Kotrljajte se duž EuroVelo ruta od Rama do Zaječara!

Piše: Jovan Eraković, zvanični evaluator EuroVelo ruta

Na delu od Rama do Negotina poklapaju se Dunavska biciklistička ruta (EuroVelo 6) i Ruta Gvozdene zavese (EuroVelo 13), a posle Negotina vodiće vas samo EuroVelo 13. Obe rute su obeležene putokazima za bicikliste.

Na startu čuči tvrđava u Ramu: odozgo se pruža divan pogled na moćnu pučinu Dunava. (Koja vas je toliko iznenadila ako ste do ovog mestašca stigli iz Banatske Palanke – trenutak u kome skela isplovi iz ušća kanala Dunav - Tisa - Dunav nikada se ne zaboravlja.)

A mesto na kome skela pristane u nasmešenom Ramu, e to je mesto sa koga na vaša dva točka možete da potečete ka dalekom Crnom moru, prateći tragove... pobeglog Panonskog mora.

Put duž Srebrnog jezera je najatraktivniji na početku i na kraju, jer prolazi uzanom trakom između dve vode. Ako imate vremena odmaknite se na kratko od Dunava i svratite u seoce Kisiljevo, na samom južnom temenu jezerske zmiije: uz malo sreće osetićete atmosferu iz izveštaja o prvom „zvaničnom“ vampiru na svetu, Petru Blagojeviću.

A čak i ako ne budete imali sreće, još uvek možete naleteti na samog Petra.

Na jezeru vredi prenočiti (bogata ponuda smeštaja pod krovom a tu je i kamp). Šarmantno malo a Veliko Gradište je samo 4 km dalje. Potom miran put vodi preko ušća zlatonosnog Peka, a na poslednjih 8 km od sela Vinci do Golupca uživaćete na novoj biciklističkoj stazi koja vodi uz samu reku. Kad na ovoj stazi prođete selo Usije, otvoriće se pogled na najšire mesto na Dunavu: do rumunske obale ima skoro šest kilometara! Ako pažljivo gledate preko vode, u blagoj izmaglici daljine primetićete kameni procep među zelenim brdima - to je početak Đerdapske klisure a odmah pored njega ćete prvi put nazreti i obrise Golubačke tvrđave.

Golubac nudi sjajnu promenade sa restoranima. Malo iza varoši, kameni svodovi u prvim liticama klisure dopratiće vas do tvrđave (Golubačkog Grada) i ulaska u Nacionalni park Đerdap. Poseta Gradu je obavezna, pre nego što nastavite probijanje kroz čeljusti klisure.

Rastojanje od varoši Golubac do Kladova duž rute EuroVelo 6/13 iznosi 120 km. Skoro čitava ova distanca nalazi se na teritoriji nacionalnog parka, a zgodno je podeljena na dva dela skoro jednakih dužina: od Golupca do Donjeg Milanovca 57 km, od Donjeg Milanovca do Kladova 63 km. (Ovo su jedina veća mesta u klisuri - dobro je ovo imati na umu kad se planira snabdevanje.)

Simetriji doprinose i jedina dva značajna uspona na čitavom potezu od Rama do Negotina: na svakoj od gore pomenutih deonica nalazi se po jedan. Oba uspona su duga po oko 4 km a i visinske razlike koje treba savladati su skoro iste: 160 i 200 m.

Na prvoj deonici se iznad reke diže Severni Kučaj a na drugoj Miroč. Na obe planine postoje mreže pešačkih i biciklističkih ruta zbog kojih se svakako vredi zadržati u području nacionalnog parka. (Detaljnije informacije u lokalnim turističkim organizacijama i posebno u informativnom centru Nacionalnog parka „Đerdap“ u Donjem Milanovcu.)

Na prvoj deonici iza sela Dobra počinje sekcija sa 15 neosvetljenih tunela. Nekim biciklistima oni stoga mogu biti neprijatno iskustvo ali treba imati u vidu ovo: samo tri tunela su nešto duža od 200 m, dok su ostali kratki (70-100 m) i u njima je prirodno svetlo dovoljno. (Naravno, zadnja treptalica i prednja svetiljka i ovde treba da su uključene.)

Onima koji su već navikli na duge ture biciklom će u stvari i prijati osveženje od letnje žege koje nude tuneli, kao i to kako upotpunjavaju i pojačavaju atmosferu surovog pejzaža u klisuri.

I druga deonica ima svoje tunele no ovde ih ima samo četiri. Ipak, prvi od njih je dug oko 350 m (najduži u klisuri) a drugi oko 260m. Ostala dva su kratka.

Saobraćaj: na prvoj deonici nešto intenzivniji od Golupca do Golubačkog Grada a potom vrlo umeren do ispred D. Milanovca. Na drugoj deonici prijatno slab do brane Hidroelektrane Đerdap, a odatle do Kladova intenzivniji.

U klisuri je raspoređeno desetak uređenih odmorišta (stolovi i klupe sa nadstrešnicama).

U Donjem Milanovcu treba posetiti sjajnu prirodnjačku izložbu u informativnom centru Nacionalnog parka Đerdap – prikazani su svi primerci flore i faune u Parku. To je i prilika da organizujete posetu vidikovcu Ploče koji se nalazi 25 km nizvodno, u zaštićenoj zoni, te je potreban nadzor rendžera.

Nakon izlaska iz 13. tunela na deonici do D. Milanovca, napustićete glavni put i spustiti se na parking muzeja Lepenski Vir. Posle posete muzeju, pratite putokaze EuroVelo 6/13 na nizvodnom kraju parkinga: oni će vas povesti divnim starim putem iznad reke i potom kroz kratki ali fantastični kanjon Boljetinske reke.

Iza kanjona se ruta vraća na glavni put i očekuje vas prvi od dva pomenuta uspona u klisuri. Ovaj će vas izvesti na prevoj na Boljetinskom brdu odakle ćete prvo uživati u pogledu ka Milanovcu a potom i u oko 3 km dugom spustu.

Iza Donjeg Milanovca put ulazi u kopno, obilazeći oko zaliva Porečke reke. Zaliv je neobično dug i, hm, lukav :) pa ćete verovatno u nekom trenutku pogrešno pomisliti da je ono što vidite na drugoj strani rumunska obala. Ništa zato, uživajte u ovoj finoj podvali :)

Veličanstvena deonica sa Malim i Velikim kazanom između sela Golubinje i Tekija je prema svojoj prirodnoj lepoti najatraktivnija na čitavom Dunavu. Gustirajte je lagano a dok prolazite kroz najuže mesto - manje od 200 m široki procep između vrtoglavih litica - prisetite se da je tu sada sabijeno svih onih šest kilometara kod Golupca!

Iza prvog tunela posle Milanovca prolazi se pored uređenog izvora (odlična hladna voda) a 700 m dalje se na rampi sa desne strane odvaja šumski put koji će vas posle oko 3 km jakog uspona dovesti na fantastični vidikovac Ploče. (Kao što smo pomenuli, prijava posete u nacionalnom parku je obavezna.)

Na izlasku iz Malog kazana počinje uspon na Belo brdo - drugi od dva značajna uspona koja smo pomenuli ranije. Otprilike na kraju prve trećine nalazi se odmorište i vidikovac „Decebal“ sa koga se najbolje vidi 40 m visoko lice poslednjeg Dačanskog kralja, usečeno u liticu na rumunskoj strani.

Na ulazu u Tekiju je lepa peščana plažica na kojoj vredi predahnuti (možda i kampovati?) a u centru je i dobro snabdevena prodavnica. Oko 13 km dalje proći ćete pored brane (i graničnog prelaza) HE Đerdap 1.

Par km dalje, u selu Sip, oko 300 m levo od puta, nalaze se dobro očuvani ostaci rimskog kastruma Diana, a na ulasku u obližnje Kladovo je tvrđava Fetislam (posebna po tome što su je izgradili Turci).

Posle Kladova treba savladati nekoliko kraćih uspona i već ste kod Brze Palanke. Na velikoj raskrsnici dva kilometra posle ovog mesta pratite oznake EuroVelo 6/13 i one će vas odvesti na divni stari put koji se najvećim delom šunja na par metara od dunavske vode.

Pre nastavka puta duž Dunava, na ovoj raskrsnici možete krenuti na detur do 16 km udaljenog manastira Vratna. Glavna atrakcija nalazi se odmah iza manastira: dve ogromne kamene prerasti - prirodna mosta u kanjonu rečice Vratne.

Ova 17 km duga, apsolutno mirna deonica do sela Kusjak kod brane HE Đerdap 2, jedna je od najlepših na čitavoj Dunavskoj ruti u Srbiji, ali imajte u vidu da njoj ima neasfaltiranih sekcija (uglavnom solidan makadam), naročito na prvom delu do sela Mihajlovac.

Između Kusjaka i Negotina proći ćete tipično „gastarbajtersko“ selo Samarinovac, pa ako ste do sada samo čitali o velelepim kućama u kojima malo ko živi, eto prilike da nešto od toga vidite uživo.

U Negotinu preporučujemo Muzej Krajine i pešačku zonu a u selu Mokranje (u koje ćete se spustiti nakon što savladate narogušeno brdo na izlasku iz Negotina) nemojte propustiti da primetite neku od prelepih kuća, predstavnika stare arhitekture. Na ulazu u selo se može skrenuti do Mokranjskih stena, zanimljivog komada krša iz čista mira bačenog u pitomo okolno zelenilo (leti se tu može i okupati).

Iza Mokranja je kod željezničke pruge za Zaječar raskrsnica na kojoj glavna ruta EuroVelo 6 odlazi levo (i preko nedalekog graničnog prelaza Bregovo nastavlja kroz Bugarsku) a vi skrenite desno: odavde pa do 43 km udaljenog Zaječara vodiće vas ruta EuroVelo 13.

Ovo sudbinsko skretanje (svaka dobra tura mora da ima bar jedno takvo!) uvodi vas u zatalasani, bujno zeleni predeo u kome uzani, i skoro pusti put kao da nije siguran kuda bi krenuo pa se neprestano prepliće sa prugom. Ovo je isto tako i kraj sa najbolje očuvanim negotinskim pivnicama, kamenim naseljima koje su u 18. veku gradili lokalni žitelji da bi bili bliži svojim vinogradima. Prve od njih, Rogljevske, nalaze se uz sam put. A da bi se potom stiglo do najpoznatijih, Rajačkih, treba privremeno napustiti rutu i zapeti uzbrdo oko 4 km – napor koji se apsolutno isplati!

Uzburkano zelenilo se nastavlja i iza Rajca pa će do Zaječara biti potrebno savladati nekoliko jačih uspona. Iza seoca Šipikovo prolazi se uz samu bugarsku granicu, stoga proverite kočnice i nemojte se zaletati u krivinama: nedaleko od puta, u poljima iza šume, jedini znaci da ovde eto počinje Evropska Unija su međa od niskog žbunja i po koji visoki stražarski toranj zaostao iz vremena Gvozdene zavese.

I eto nas već u Zaječaru (koji zaslužuje zasebnu priču...) Tri stotine i deset kilometara od Rama... zar toliko? I svi ti dani na putu... čekaj, koliko je u stvari trajalo?

Ali proletelo je brzo i bilo je zaista lepo, plavo i zeleno - zar ne? :)

Put rimskih careva i dunavski put vina u regionu

Region Donjeg Podunavlja i Istočne Srbije se nalazi i na međunarodnoj kulturnoj ruti "Put rimskih careva i dunavski put vina" koja je 2015. godine sertifikovana pri Institutu za kulturne rute Saveta Evrope. Kulturna ruta se danas prostire kroz deset zemalja: Slovenija, Mađarska, Srbija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Albanija, Severna Makedonija, Rumunija i Bugarska, objedinjujući 22 rimska lokaliteta i 12 vinskih regiona.

Osnovna tema kulturne rute je predstavljanje arheoloških lokaliteta koji svedoče o širenju i odbrani teritorije Rimskog carstva na mestima gde je Dunav predstavljao njegovu severnu granicu. Površina južno od Dunava, sve do Jadranskog mora, takođe

je pripadala carstvu, zbog čega je ruta podeljena na dve geografske celine: Dunavsku i Jadransku.

Tokom perioda od II do IV veka nove ere rimski imperatori su lično komandovali vojskom, što je takođe značilo izmeštanje sedišta vojne i političke moći iz Rima na severne granice carstva. O tom burnom periodu evropske istorije svedoče i brojni imperatori rođeni na ovim prostorima, prema izvorima čak njih osamnaestorica. Ključne ličnosti iz ovog doba su imperator Trajan, koji je teritoriju carstva proširio na susednu Dakiju (današnja Rumunija), kao i Konstantin Veliki, tokom čije vladavine hrišćanstvo zvanično postaje religija carstva, čin koji će u mnogome promeniti istoriju

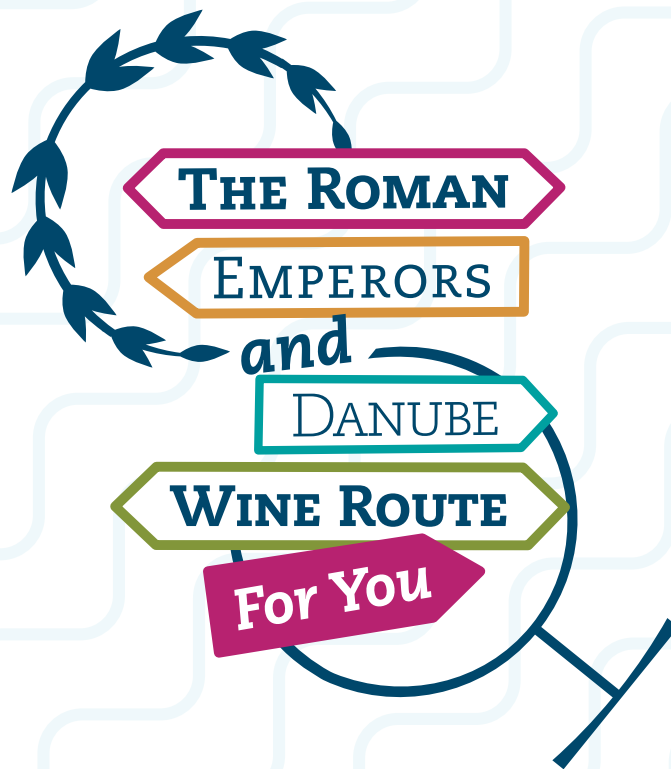
Evrope. Tamo gde je boravila rimska vojska, tradicionalno se točilo crveno vino. U početku je ono transportovano vodenim saobraćajem, morima i rekama, ali su uskoro na obroncima Dunava posađeni vinogradi, odakle potiče viševjekovna tradicija proizvodnje vina u ovom delu Evrope. Ako tokom vašeg putovanja želite da na kratko oživite običaje drevnih Rimljana, obavezno posetite neku od brojnih lokalnih vinarija uz Dunav koje će vas neizostavno ostaviti bez daha.

Prilikom obilaska mesta, lokaliteta i destinacija uključenih u "Put rimskih careva i dunavski put vina" imaćete prilike da obiđete i upoznate četiri tipa znamenitosti koje na različite načine svedoče o rimskom nasleđu i zaveštanju na ovim prostorima, tačnije o:

- Životima imperatora
- Vojnim dostignućima
- Arhitekturi
- Svakodnevnom životu Rimljana

Osim Viminacijuma, Trajanove table i carske palate Feliks Romulijane o kojima ste imali prilike da čitate na prethodnim stranicama brošure, na putovanju kroz Donje Podunavlje i Istočnu Srbiju, možete videti još nekoliko rimskih znamenitosti koje su najviše u vezi sa pohodima imperatora Trajana na Dačane, među kojima su najznačajniji ostaci stuba Trajanovog mosta.

Izgradnja mosta koji je projektovao Apolodor, čuveni arhitekta iz Damaska, trajala je od 103 – 105 godine nove ere. Njegova osnovna namena je bila da olakša napredovanje rimskih legija tokom vojne kampanje imperatora Trajana protiv ratobornih Dačana, pohod koji je završio najvećom teritorijalnim osvajanjem posle Cezarovog pokoravanja Galije. Iako je rimskim napuštanjem Dakije krajem III veka most porušen, za sledećih hiljadu godina je važio kao najduži most ikada sagrađen. Danas ostatke njegovih stubova možete videti na obe strane Dunava. Na obalama Dunava u Srbiji, ostaci su vidljivi u selu Kostol, 5 km nizvodno od Kladova, dok se ostaci stuba na rumunskoj strani nalaze ispod Regionalnog muzeja u Droboti Turnu Severin.

Nadomak Kladova, u selu Sip se nalazi Tvrđava Diana, takođe podignuta tokom dačkih ratova imperatora Trajana, krajem prvog i početkom drugog veka nove ere. U sledećim vekovima, Dijana će biti značajni ekonomski centar i dunavska luka.

Obilazak navedenih atrakcija upotrpunite posetom Arheološkom muzeju Đerdapa na samom ulasku u grad. U muzeju ćete videti ploču koja prikazuje scenu sa Trajanovog stuba u Rimu, reljefnu skulpturu na kojoj imperator Trajan prinosi žrtvu Marsu, bogu rata, dok se u pozadini jasno vidi Trajanov most. Takođe, u muzeju su izloženi delovi vojne opreme, arhitektonski elementi luksuznih građevina, predstave bogova rimskog Panteona, mermerni portreti i mnogi drugi tragovi koje su Rimljani ostavili za sobom u Đerdapu.

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

www.inspiracijadunav.rs

[inspiracijadunav](https://www.instagram.com/inspiracijadunav)

[inspiracijadunav](https://www.facebook.com/inspiracijadunav)

**#EU
ЗА ТЕБЕ**

Немачка
сарадња

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Sprovedeno od strane:

giz

Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

danube
competence
center

Ova publikacija izrađena je u okviru projekta #EU za tebe – za kulturno nasleđe i turizam. Stavovi izneti u njoj ne predstavljaju stavove Evropske unije, Vlade Savezne Republike Nemačke i GIZ-a